

Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse “ Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muutmise eelnõu“ juurde

I Sissejuhatus

Eelnõu on ette valmistanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidusosakonna peaekspert Tiina Peterson (tiina.peterson@hm.ee) ja HTMi üldharidusosakonna koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava konsultant Kristina Mägi (kristina.magi@kohila.edu.ee).

Määruse eelnõu ettevalmistamisse olid kaasatud Eesti Lasteaednike Liidu esindaja Evelin Sarapuu (evelinsarapuu@gmail.com); Eesti Linnade ja Valdade Liidu nõunik Hille Ilves (Hille.Ilves@elvl.ee); Eesti Alushariduse Juhtide Ühenduse esindaja Luive Rehand (luive.rehand@viljandivald.ee), Reggio Emilia Ühingu esindaja Jaana Koger (jaana.kirjad@gmail.com), Tallinna Ülikooli alushariduse lektor Maire Tuul (maire.tuul@tlu.ee), SA Innove õppekava ja metoodika agentuuri kahesuunalise keelekümbluse peaspetsialist Karin Piirsalu (Karin.Piirsalu@innove.ee), Tallinna Ülikooli alushariduse lektor Evelyn Neudorf (evelyn.neudorf@gmail.com), Eesti Haridustöötajate Liidu esindaja Kristi Kirbits (kristi.kirbits@viimsilasteaiad.ee), Eesti Eralasteaedade Liidu esindaja Tea Oll (tea.oll@ramlasteaed.ee), Tallinna Haridusameti alushariduse vanemspetsialist Marika Kallas (marika.kallas@tallinnlv.ee), Tervise Arengu Instituudi laste ja noorte valdkonna vanemspetsialist Liana Varava (liana.varava@tai.ee), Eesti Lastevanemate Liidu esindaja Kristiine Vahtramäe (kristiine.vahtramae@gmail.com), Tartu Linnavalitsuse haridusosakonna alushariduse ekspert Kaspar Kreegimäe (Kaspar.kreegimae@raad.tartu.ee), Tartu Ülikooli Haridusuuenduskeskuse õppekavateooria assistent ja peaspetsialist Maria Jürimäe (maria.jurimae@ut.ee), Tallinna Ülikooli Digitehnoloogiade instituudi nooremteadur Linda Helene Sillat (linda.sillat@tlu.ee) ja Tallinna Ülikooli Haridusteaduste instituudi külalislektor Tiiu Tammemäe (tiiu.tammemae@tlu.ee).

II Eelnõu eesmärk ja sisu

Tulenevalt alushariduse seaduse eelnõust on määruse üldiseks eesmärgiks kaasajastada koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, sätestades uue üldosa ning kirjeldades täpsemalt õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtteid ning lapse eeldatavaid üldoskusi ning lapse arengu tulemusi. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muutmise eesmärk on siduda põhihariduse lähtetase alushariduse lõpptasemega, et tagada üldoskuste ja -pädevuste järjepidevus, lapse individuaalse arengu hindamine ja toetamine ning lasteaia ja kooli koostöö lapse koolivalmiduse toetamisel.

Alusharidus peab olema lapsekeskne. Lapsed õpivad kõige paremini õpi- ja kasvukeskkonnas, mis põhineb laste osalusel ja huvil õppimise vastu ning laste ja õpetajate koostööl. Lastele peab looma turvalise, õppimist soodustava ja hooliva keskkonna, tagama sotsiaalse, kultuurilise ja füüsilise ruumi ning pakkuma erinevaid võimalusi arenguks. Lähtudes Euroopa Komisjoni 24. mai 2019 soovistest kõrge kvaliteediga alusharidus- ja lapsehoiusteemide loomisel on oluline edendada laste osalemist, algatusvõimet, probleemide lahendamist ja loovust ning innustada

põhjendamisel, uurimisel ja koostööl põhinevate õppimisharjumuste kujundamist; edendada empaatiavõimet, kaastunnet, vastastikust lugupidamist ja teadlikkust võrdõiguslikkusest ja mitmekesisusest. Koolieelne lasteasutus saab aidata kaasa laste keeleoskuse (nii eesti keele kui ka muu emakeele) arendamisele. Alusharidus aitab lastel sotsiaal-emotsionaalse õppe kaudu suurendada empaatiat ning saada teadmisi oma õigustest, võrdõiguslikkusest, sallivusest ja mitmekesisusest.

III Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu **esimeses peatükis** on sätestatud määruse üldsätted.

- 1) paragrahvi 1 lõike 2 punkti 5 on asendatud terminid „eesmärgid ja sisu“ terminiga „põhimõtted“, kuna eesmärkidena on esitatud 6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused. Kehtivas määruses kehtestatud eesmärgid ja sisu on koondatud valdkonna põhimõteteks, et vähendada dubleerimist koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas;
- 2) paragrahvi 2 lõikes 3 on asendatud termin „lasteasutuse juhataja“ terminiga „lasteasutuse direktor“. Vastavalt kehtiva koolieelse lasteasutuse seaduse paragrahvidele 21 kasutatatakse koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas läbivalt juhataja asemel mõistet direktor.
- 3) paragrahvi 2 lõike 4 punktis 2 on asendatud lauseosa „sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti“ lauseosa „6-7aastase lapse eeldatavad üldoskused ja arengu tulemused“ ning lisatud termin „alusväärtused“ ja „õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted ja korraldus“. Muudatus tulenes vajadusest jätta lasteasutuse õppe- ja kasvatuskorralduses rohkem ruumi lapse individuaalse arengu toetamiseks ja märkamiseks. Tulenevalt riikliku õppekava § 4 lõige 1 punktist 1 on lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevuse põhimõtteks on lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaali arvestamine. Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti on edaspidi lahti kirjutatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava juhendmaterjalis ja lapse arengu jälgimiseks ning analüüsimiseks töötatakse välja riiklik hindamisvahend, millest lähtuvalt saab õpetaja iga lapse arengut individuaalselt jälgida ja toetada. Võrreldes kehtiva määrusega käsitletakse lasteasutuse õppekavas alusväärtusi ja õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtteid ja korraldust, mille kaudu luuakse eeldused lapse üldoskuste omandamiseks ja arengu toetamiseks. Kuna kavandatavas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on reguleeritud alusväärtused ning õpi- ja kasvukeskkond, siis on vajalik need lisada ka lasteasutuse õppekava struktuuri.
- 4) paragrahvi 2 lõike 4 punkti 3 on lisatud termin „põhimõtted“, kuna lasteasutuse tasandil on oluline kokku leppida põhimõtted, millest õppe- ja kasvatusgevuse korralduses lähtutakse. Igal lasteasutuse meeskonnal on võimalik õppe- ja kasvatuskorralduses lähtuda oma lasteasutuse organisatsiooni vajadustest ja eripärast. Muudatus võimaldab õppe- ja kasvatusgevust paindlikumalt kavandada.

Eelnõu **teises peatükis** on sätestatud riikliku õppekava koostamise põhimõtted.

- 5) lisatakse paragrahv 3¹ järgmise sõnastusega: „Koolieelne lasteasutus loob tingimused laste sotsiaalse, emotsionaalse, füüsilise ja vaimse arengu toetamiseks ning võrdsuse ja kaasamise edendamiseks. Pedagoogiline tegevus koolieelses lasteasutuses põhineb lapseõlveväärtuse tajumisel ning alushariduse peamine ülesanne on kaitsta ja edendada laste õigust heale ja turvalisele lapseõlvele. Alushariduses on väärtustatud lapse õigus healole. Riiklikus õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (austus, hoolivus, julgus) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, sallivus, austus eesti keele ja kultuuri vastu. kultuuriline mitmekesisus. keskkonna jätkusuutlikkus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.)“. Koolieelses eas kujunevad lastel väärtused konkreetsetes situatsioonides ja õppe- ja kasvatustegevustes ning nad hakkavad vahet tegema sobiva ja ebasobiva käitumise vahel. Sellest tulenevalt on oluline eelkoolieas väärtuste kujundamist alustada. Alusväärtuste lisamine riiklikku õppekavva annab lasteasutustele tegutsemisruumid, samuti tekib parem seos põhikooli riikliku õppekavaga, kus on alusväärtused juba kehtestatud.
- 6) paragrahvi 4 lõike 1 sõnastus muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted on lapsest lähtuvad“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada paindlikku lähenemist ja lapsest lähtumise tähtsust. Lapsed peavad saama ise oma õpiprotsessi suunata. Neil peab olema võimalus õppida läbi neile huvipakkuvate tegevuste, mängude ja vahendite.
- 7) paragrahvi 4 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse loovuse ja omaalgatuse toetamine“, millega soodustatakse lastes iseseisvuse ja initsiatiivikuse kujunemist. Lasteasutuse õpi- ja kasvukeskkond peab teadust ja uuenduslikke valdkondi rõhutama, st pakkuma lapsele projekte ja tegevusi ning võimalust olla ise looja, katsetaja ja leiutaja rollis ja seega toetama lapse omaalgatuse kujunemist.
- 8) paragrahvi 4 lõike 1 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „eesti keele ja kultuuritraditsioonide väärtustamine“. Koolieelse lasteasutuses alustatakse eesti keele õpet alates 3. aastaselt. Eesti keele õppimine toimub läbi mängu, igapäevatoimingute ja õppe- ja kasvatustegevuste.
- 9) lisatakse paragrahvi 4 lõike 1 punkt 11: „teiste keelte ja kultuuride eripäraga arvestamine“; Ühinemine Euroopa Liiduga ja Schengeni viisaruum soodustab mitmekultuurilise hariduse kujunemist Eestis. Õppe- ja kasvatustegevust kavandades tuleb lasteasutuses lähtuda mitmekultuurilise hariduse põhimõtetest. Lähtudes ÜRO lapse õiguste konventsioonist on õpetajate kohuseks luua kõigile lastele soodsad tingimused igakülgses arengus.
- 10) lisatakse paragrahvi 4 lõike 1 punkt 12: „laste koosõppimise võimaluste loomine“. Koosõppimise võimaluste loomise kaudu toetatakse lapse sotsiaalseks arenguks olulisi

suhtlemisoskusi (eneseväljendus- ja kuulamisoskust, oskust läbi rääkida ja „ei“ öelda, enda eest seista, oskust olla empaatiline, tegutseda meeskonnas, probleemi lahendamise oskusi jms).

- 11) paragrahvi 4 lõiget 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab iga meeskonna liige. Meeskonnatöö korralduseks loob tingimused lasteasutuse direktor.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on täiendatud ja lisatud iga meeskonna liikme vastutus ning direktori roll meeskonnatöö korralduse tingimuste loomisel. Muudatus rõhutab iga meeskonnaliikme tähtsust ja vastutust lapse arengu toetamisel. Samuti on toodud välja direktori vastutus meeskonnatöök vajalike tingimuste loomisel.
- 12) paragrahvi 5 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikus toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi lapse käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms, väärtustades samas õppeprotsessi.“. Rõhutatakse muutusi lapse või laste rühma käitumisvõimes, mis on vajalik laste toimetulekuks igapäevaelus. Oluline on iga lapse areng, et lasteasutuse lõpuks saavutaks laps koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas esitatud arengu eeldatavad tulemused.
- 13) paragrahvi 5 lõiget 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: huvisid, võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit jms. Õpetajad on laste arengu suunajad ning arengut ja tervist toetava keskkonna loojad.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga rõhutatakse õpetajate tähtsust laste arengu suunamisel ja toetava keskkonna loomisel. Samuti on lisatud juurde lapse tervise toetamise tähtsus keskkonna loomisel.
- 14) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, väärtustatakse lapse omaalgatust, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.“. Koolieelses eas õpib laps mängu ja aktiivsete tegevuste kaudu. Last nähakse õppe- ja kasvatustegevuses aktiivse osalejana, kes tunneb rõõmu tegutsemisest.
- 15) lisatakse paragrahvi 5 lõige 5: „Õpetaja kasutab mitmekesiseid lapsest lähtuvaid õppeviise. Õppeprotsess toetab lapse omaalgatuslikku ja juhitud mängu, uurimist, katsetamist, liikumist, kunstilisi kogemusi ja väljendusviisi erisuurustes gruppides ning individuaalselt.“ Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on olemasolevasse regulatsiooni lisatud lapse omaalgatuse väärtustamine. Lapselt ei oodata uute teadmiste omaksvõttu, vaid luuakse võimalused, et laps ise oma tegevuse ja õppimise eest vastutaks. Sel juhul otsustab laps ise oma tegevuse üle ja seab endale probleemilahenduse strateegiad. Vastutus õppimise eest on lapsel, kuna õpetaja ei saa mõelda, arutleda ega õppida lapse eest. Seega on oluline väärtustada mh lapse omaalgatust.

- 16) lisatakse § 5¹: „Õpi- ja kasvukeskkond“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas ei ole reguleeritud õpi- ja kasvukeskkonda. Muudatus on vajalik koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava sidustamiseks põhikooli riikliku õppekavaga.
- 17) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 1: „Õpi- ja kasvukeskkonnana mõistetakse last ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise ning virtuaalse keskkonna kooslust, milles lapsed arenevad ja õpivad. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, tugevdades laste kaasatust ja aktiivset osalemist ühiskonnas. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.“. Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted on lahti kirjutatud last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja virtuaalse keskkonna põhimõtetest lähtuvalt.
- 18) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 2: „Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist, algatusvõimet ja on aktiivset osalemist, tervist ja arengut toetav.“. Muudatus rõhutab õpi- ja kasvukeskkonna rolli laste positiivse enesehinnangu ja algatusvõime kujunemisel, samuti aktiivsuse, tervise ja arengu toetamisel.
- 19) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 3: „Õpetaja loob õppe- ja kasvukeskkonna koostöös laste, lasteasutuse meeskonna ja vanematega lähtudes lapse vajadustest, õppe- ja kasvatustegevustest ning mängu sisust.“. Vastavalt laste huvidele ja õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidele peavad aasta jooksul tekkima ning vahetuma uued tegevuskeskkused, vahendid, raamatud, mängud ja mänguasjad. Sama ruumi- ja õeala paigutus kogu lasteaiaaia vältel ei stimuleeri lapse arengut piisavalt. Muutuvas ühiskonnas on vajalik omandada oskus erinevates keskkondades toimetulekuks. Lapsed vajavad samuti oskust digikeskkonnas orienteeruda, koostööoskust ja suhtlusoskust.
- 20) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 4: „Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamise põhimõtted:
- 1) tavad ja ühised kokkulepped;
 - 2) usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
 - 3) ideede ja arvamuste paljususe väärtustamine ja tunnustamine
 - 4) aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
 - 5) koostöö ja aktiivse osaluse toetamine;
 - 6) võrdsete võimaluste loomine;
 - 7) heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse;
 - 8) emotsionaalne turvalisus ja positiivsete tunnete kogemise võimaldamine;
 - 9) koostöö lapsevanematega/ eestkostjatega.“;
- Muudatus on vajalik koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava sidustamiseks põhikooli riikliku õppekavaga.
- 21) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 5: „Füüsilise keskkonna kujundamise põhimõtted:
- 1) turvaline,
 - 2) avatud, nähtav,
 - 3) kättesaadav,
 - 4) liigendatud,

- 5) valikuid sh üksiolekut võimaldav,
- 6) digilahendusi rakendav,
- 7) liikumisvõimalusi pakkuv.“;

Muudatus on vajalik koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava sidustamiseks põhikooli riikliku õppekavaga.

22) lisatakse paragrahvi 5¹ lõige 6: „Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad ka väljaspool lasteasutuse ruume (sealhulgas lasteasutuse õuealal, looduses, muuseumides, teatrites, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes, asutustes, spordivõistlustel jne) ning virtuaalses õppe- ja kasvukeskkonnas.“. Muudatus on vajalik koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava sidustamiseks põhikooli riikliku õppekavaga.

Eelnõu **kolmandas peatükis** on sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse korraldus.

23) paragrahvi 7 lõiget 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmid. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi igapäevatoimingute, laste mängu, kavandatud- ja vabategevuste.“. Muudetud sõnastus selgitab täpsemalt, et õppe- ja kasvatustegevus hõlmab ka igapäevaseid tegevusi lasteaias, mitte ainult kavandatud tegevusi.

24) paragrahvi 7 lõiget 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapsest (arengutase, vanus, huvid, erivajadused jne), alushariduse alusväärtustest ja last ümbritsevast keskkonnast. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.“. Kehtivat koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava teksti on muudetud ja välja jäetud pedagoogi roll. Reguleerimine on sõnastatud nii, et vastutus laieneb rühmameeskonnale, mitte ainult õpetajale. Samuti on lisatud, et kavandamisel lähtutakse ka lapse erivajadustest. Kuna kavandatavas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on sätestatud alusväärtused ja õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtted, siis on ka need aspektid edaspidi õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise alustena nimetatud.

25) paragrahvi 7 lõiget 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi *dokumenteerimine*). Dokumenteerimise protsessi käigus tehtud tähelepanekud, kogutud dokumendid ja nende analüüsimine aitavad mõtestada õppe- ja kasvatustegevust ja luua õpi- ja kasvukeskkonda. Dokumenteerimine on erineval viisil nähtav ja kasutatav avalikult õpi- ja kasvukeskkonnas, virtuaalkeskonnas ja vajadusel ainult õpetajale kättesaadav.“. Pedagoogiline dokumenteerimine on peamiseks vahendiks õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel, rakendamisel, hindamisel ja arendamisel. Pedagoogiline dokumenteerimine on pidev protsess, mille käigus tehtud tähelepanekud, kogutud dokumendid ja nende analüüsimine aitavad mõtestada pedagoogilist tegevust.

26) paragrahvi 7 lõiget 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Vajadusel koostavad rühma õpetajad koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse õppekava, millest lähtuvalt tehakse kohandusi lapse õpi- ja kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.“.

Individuaalne õppekava on ühele lapsele planeeritud õppekava, milles on ära toodud lapse arengutaseme kirjeldus, kavandatava perioodi üldeesmärk, arendatavad valdkonnad ja nende sisu.

27) lisatakse paragrahvi 7 lõige 6: „Lapsele, kelle eesti keele oskus õppe- ja kasvatustegevuses osalemiseks ei ole piisav alustatakse eesti keele õpet kolmeaastaselt.“. Kuna edaspidi ei käsitleta valdkonda eesti keel kui teine keel eraldiseisvana vaid valdkonna keel ja kõne osana, siis korralduslikud sätted on lisatud 7. paragrahvi alla. Nii esimese kui ka teise keele oskus arenevad üldjoontes sarnaselt. Keelt omandatakse autentsest sisendkeelest ja võimalustest ise keelt kasutada. Nii esimese kui ka teise keele omandamise eesmärgiks on väljendada endale vajalikke keelefunktsioone, et olla võimeline autentsetes keelekeskkonnas suhtlema. Lasteasutuses kasutatakse eesti keelt kui teist keelt õppides tänapäevaseid keeleõppe meetodeid (keelekümblus, lõimitud aine- ja keeleõpe, kommunikatiivne keeleõpe jm), mis võimaldavad omandada loomulikku keelt ja tagavad suhtluskeele arengu.

28) lisatakse paragrahvi 7 lõige 7: „Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.“. Kuna edaspidi ei käsitleta valdkonda eesti keel kui teine keel eraldiseisvana vaid valdkonna keel ja kõne osana, siis on eesti keele kui teise keele korralduslikud sätted lisatud 7. paragrahvi alla.

29) paragrahv 8 lõige 1 – 4 tunnistatakse kehtetuks. Erivajadustega lapse toetamise paragrahv jäetakse koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast välja, kuna erivajadustega lapse toetamine sätestatakse edaspidi alushariduse seaduses.

30) paragrahv 9 lõige 1 – 6 tunnistatakse kehtetuks. Kuna edaspidi ei käsitleta valdkonda eesti keel kui teine keel eraldiseisvana vaid valdkonna keel ja kõne osana, siis eesti keele kui teise keele korralduslikud sätted on lisatud 7. paragrahvi alla.

31) paragrahv 10 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: “Lasteasutuse õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu ja tervise toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.“. Kehtivasse regulatsiooni on lisatud tervise toetamise tähtsus.

Eelnõu **neljandas** peatükis on sätestatud 6-7 aastase lapse eeldatavad üldoskused.

32) paragrahv 11 lõige 1 punktis 4 asendatakse termin „enesekohased oskused“ terminiga „eneseregulatsiooni oskused“. Uurimused on näidanud, et eneseregulatsiooni oskused, sh eksekutiivsed funktsioonid ja töömälu, on seotud lapse üldise kognitiivse arenguga ja akadeemilise edukusega juba koolieelses eas (Best, Miller, & Naglieri, 2011).¹ Uurimustulemused tõendavad ka nende oskuste arengu seost keskkonnaga – madalama sotsiaalmajandusliku staatusega perede laste eksekutiivsed funktsioonid on kehvemini arenenud (IELS lk 40; *D'angiulli, Herdman, Stapells, & Hertzman, 2008; Farah et al., 2006; Hackman et*

¹ Best, J. R., Miller, P. H., & Naglieri, J. A. (2011). Relations between executive function and academic achievement from ages 5 to 17 in a large, representative national sample. *Learning and Individual Differences*, 21, 327–336.

al., 2014; Noble et al., 2007). Sellest tulenevalt on oluline rõhutada koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas eneseregulatsiooni oskusi, mitte ainult enesekohaseid oskusi, mis on seotud vaid laste eneseteenindamisoskustega.

33) paragrahv 11 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides kasutades erinevaid õppeviise, sh digipedagoogikat ja -lahendusi.“. Kehtivat regulatsiooni on täiendatud, et rõhutada erinevate õppimisviiside võimalusi ja märkida ära digipedagoogika ja -lahenduste kasutusvõimalus.

34) lisatakse paragrahvi 11 lõige 3: “Üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.“. Muudatuse eesmärgiks on siduda koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava põhikooli riikliku õppekavaga ja tagada üldoskuste ja -pädevuste järjepidevus alus- ning põhihariduses.

35) paragrahv 12 lõige 1 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid, sh digitaalsete õppevahendeid.“. Kehtivat regulatsiooni on täiendatud, et rõhutada erinevate meetodikate võimalusi ja märkida ära digipedagoogika kasutusvõimalus. Digipedagoogika on eesmärgipärane digitehnoloogia kasutamine. Lõimitud tegevuste loetelusse on lisatud arutlemine ja katsetamine, kui lapse arengut toetavad aktiivõppe elemendid. Õppekavaarenduses on selgesõnaline plaan integreerida digitaalsete lahenduste kasutamine eesmärgiga mitmekesistada õppimist senisest enam ning integreerida digioskuste arendamine õppetegevusse, sh selle kaudu kujundada laste arusaama tehnoloogiast meie ümber ning arendada loovust läbi inseneeriavaldkonna tegevuste. Uuringud on tõendanud, et varane kokkupuude IKTga on olulise mõjuga lapse huvile ja lapsevanemate hoiakutele lapse toetamisel edaspidi IKT valdkonnas edasi õppimiseks ning tegutsemiseks. Viimane on Eesti majanduse kestliku arengu kontekstis väga oluline.

36) paragrahv 13 lõige 3 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: “suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides;“. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga on sisse toodud lapse enda suutlikkus erinevates olukordades toime tulla ja vajadusel kasutada selleks täiskasvanu abi.

37) paragrahv 13 lõige 3 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „kasutab materjali meelde jätmiseks erinevaid õpiviise;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on asendatud kordamine erinevate õpiviisidega, kuna kordamine ei ole ainus võimalus materjali meelde jätmiseks.

38) lisatakse paragrahv 13 lõige 3 punkt 9: „leiab probleemile loovalt lahendusi, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;“. Muudatuse põhjendus on sarnane § 12 lõige 1 punkti 8 selgitusega.

39) lisatakse paragrahv 13 lõige 3 punkt 10: „oskab arusaadavalt oma mõtteid esitleda.“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse nn tulevikuoskuse kujunemise tähtsust.

40) paragrahv 14 lõige 2 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „osaleb otsustusprotsessides;“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsioonis on kehtestatud, et laps osaleb rühma reeglite kujundamisel. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse osalemist otsustusprotsessides laiemalt, kui ainult rühma reeglite kujundamisel.

41) paragrahv 14 lõige 2 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab luua sõprussuhteid;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse oskust luua suhteid, mitte kohustust luua sõprussuhteid.

42) paragrahv 14 lõige 2 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel;“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsioonis sätestatud sõnastus „hea ja halva vahel“ on muudetud täpsemaks „teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel“.

43) paragrahv 14 lõige 2 punkt 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „suudab selgitada oma seisukohti;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse suutlikkust oma seisukohtade selgitamisel.

44) lisatakse paragrahv 14 lõige 2 punkt 12: „suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsioonis oli säte sõnastatud enesekohaste oskuste all. Kuna tegemist on sotsiaalse oskusega, on muudetud oskuse liigitust.

45) paragrahv 15 asendatakse termin „enesekohased oskused“ terminiga „eneseregulatsiooni oskused“, kuna üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele. Eneseregulatsiooni oskused aitavad kaasa kohusetunde, sisemise tasakaalu, tähelepanu, kognitiivse kontrolli, tahtejõu ja valikute tegemise oskuste kujunemisele.² Uuringute tulemustele tuginedes on eelkooliealiste laste ereseregulatsiooni toetamisel positiivne mõju täiskasvanute edasisele sotsiaal-majanduslikule heaolule ja elukestvatele õppele, samuti esineb neil hiljem vähem kriminaalseid probleeme.³

46) paragrahv 15 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Eneseregulatsiooni oskuste all mõistetakse lapse esmaseid oskusi, mis on seotud töömälu ja tähelepanuga ning pidurdusprotsesside suunamisega, oskust paindlikult reageerida, minnes ühelt ülesandelt teisele ning suutlikkust näha erinevaid seoseid ja lahendusi.“. Lõike sõnastust on muudetud, et see vastaks pealkirjale ja tooks välja eneseregulatsiooni oskused.

47) paragrahv 15 lõige 2 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks. Regulatsioon on viidud sotsiaalsete oskuste alla: „suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.“

² OECD (2018). The Future of Education and Skills: a 2030 OECD Learning Framework.

³

Moffitt, T. et al. (2011). “A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety”, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, <http://dx.doi.org/10.1073/pnas.1010076108>

48) paragrahv 15 lõige 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada oma tugevusi ja oskusi;“. Punkti lisamine on seotud eneseregulatsiooni oskuste täiendamisega.

49) paragrahv 15 lõige 2 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „suudab tegutseda iseseisvalt ja mõistab oma käitumise tagajärgi;“. Sõnastust on muudetud nii, et tuleks välja lapse suutlikkus vastavalt eelpool kirjeldatule käituda.

50) paragrahv 15 lõige 2 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks. Tervisele kasulik ja kahjulik ning turvaline käitumine on käsitletud valdkonna *Mina ja keskkond* all, seega ei ole otstarbekas oskust mitmes valdkonnas dubleerida.

51) lisatakse paragrahv 15 lõige 2 punkt 9: „kasutab vajadusel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;“. Niisuguste harjutuste kohta tehtud uuringud näitavad häid tulemusi stressi, ärevuse, tähelepanu puudulikkuse, käitumishäirete ja sihitu mõttetegevuse vähendamisel – samuti paranenud inimsuhteid. Seega on oluline juba koolieelses eas nendele tegevustele tähelepanu pöörata.

52) lisatakse paragrahv 15 lõige 2 punkt 10: „suudab täita lihtsamaid tööülesandeid;“. Punkti lisamine on seotud eneseregulatsiooni oskuste täiendamisega.

53) lisatakse paragrahv 15 lõige 2 punkt 11: „oskab mõelda enne tegutsemist.“. Punkti lisamine on seotud eneseregulatsiooni oskuste täiendamisega.

Eelnõu **viendas** peatükis on sätestatud valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning 6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused.

54) 5. peatüki pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning 6 – 7 aastase lapse arengu tulemused“. Pealkirjast on välja jäetud õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid ja sisu ning asendatud need põhimõtetega. Kuna lapse arengu tulemused kattuvad eesmärkide ja sisuga, siis ei ole otstarbekas neid paraleelselt sõnastada. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena. Antud muudatus on esitatud läbivalt kõikide valdkondade kohta ja paragrahvi 16 lõige 2-s. Kõikide valdkondade lapse arengu eeldatavad tulemused on sõnastatud läbivalt väljundipõhiselt suutlikusena. Väljundipõhisuse märkimine kui üks sidususe kriteeriume annaks õpetajatele selge signaali, et õppeprotsess ei ole väärtus iseenesest, vaid vahend mingi teadmise, oskuse vms saavutamiseks ning et tulemuse saavutamiseks on vaja õpitavat korrata erinevates tegevustes ja kontekstides. Praegu küllaltki levinud protsessipõhine eesmärgistamine (igal tegevusel on eesmärk, mille saavutamine ei taga tegevusest õppimist) ei toeta lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamist, sest fookuses ei ole mitte lapse terviklik areng, vaid üksiktegevuste läbiviimine. Viide tulemuspõhisele eesmärgistamisele on kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava käsiraamatus “Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus. Tänapäevastes õppekavades on eesmärgid sõnastatud üldjuhul lapse suutlikkustena, st eesmärgid väljendavad lapse tegevuse tulemust, mis tähendab, et eesmärgid on õppekavas esitatud lapsest lähtuvalt (Kala, 2009).

55) paragrahv 16 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused“; Kuna hetkel kehtivas riiklikus õppekavas on sisu esitatud lakooniliselt, siis seetõttu on parem viis seda käsitleda juhendmaterjalis põhjalikumalt. Samuti dubleerib sisu eeldatavaid lapse arengu tulemusi.

56) paragrahv 16 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse huvist, elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Õppe- ja kasvatustegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuse põhimõtetest, kasutades erinevaid lapse uudishimu ja algatusvõimet toetavaid õppeviise sh digipedagoogikat. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, arutlemine, katsetamine, uurimine, võrdlemine, arvutamine, liikumine ning mitmesugused muusika- ja kunsti- jm tegevused;“. Esimesse lausesse on lisatud loetelusse lapse huvi, kuna temaatika valikul on lapse huvi määrava tähtsusega. Samuti on lisatud, et õppe- ja kasvatustegevuste lõimimisel kasutatakse erinevaid lapse uudishimu ja algatusvõimet toetavaid õppeviise sh digipedagoogikat. Lisamise põhjuseks on rõhutada lapse uudishimu ja algatusvõime tähtsust ning uue mõistena toodud sisse digipedagoogika. Digipedagoogika on eesmärgipärane digitehnoloogia kasutamine. Lõimitud tegevuste loetelusse on lisatud arutlemine ja katsetamine, kui ühed lapse arengut toetavad aktiivõppe elemendid. Digipedagoogika eesmärk ei ole välja vahetada või asendada traditsioonilist õpet, küll aga pakub tehnoloogia pedagoogile laste õppeprotsessi kaasamiseks lisatööriistu. Tehnoloogiat kasutades jagavad lapsed ühist kogemust, üksteist abistatakse (palutakse abi, pakutakse infot ja seletusi) ning tehakse koostööd, et probleemidele lahendusi leida. Seega, kui laste digitehnoloogia kasutus on täiskasvanute poolt juhendatud, toetatud ja rakendatud koostöös eakaaslastega, on see lapse arengut toetav.

57) paragrahv 16 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt „Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse kuues valdkonnas (edaspidi *valdkonnad*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.“.

Eesti keele kui teise keele põhimõtted on esitatud paragrahvis 7 “rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine” ja lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas “keel ja kõne”. Nii esimese kui ka teise keele oskus arenevad üldjoontes sarnaselt. Keelt omandatakse autentsest sisendkeelest ja võimalustest ise keelt kasutada. Nii esimese kui ka teise keele omandamise eesmärgiks on väljendada endale vajalikke keelefunktsioone, et olla võimeline autentses keelekeskkonnas suhtlema. Lasteaias kasutatakse eesti keelt kui teist keelt õppides tänapäevaseid keeleõppe meetodeid (keelekümbelus, lõimitud aine- ja keeleõpe, kommunikatiivne keeleõpe jm), mis võimaldavad omandada loomulikku keelt ja tagavad suhtluskeele arengu.

58) paragrahv 17 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

59) paragrahvi 17 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

60) paragrahv 17 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõtetenä on:

- 1) lapse toetamine iseenda ja ümbritseva maailma mõistmisel;
- 2) lapse suunamine ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu;
- 3) lapse suunamine küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ja märgatust ning kogetust järeltusi tegema;
- 4) lapse suunamine keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama.
- 5) õppe- ja kasvatusvaldkonna temaatika toetab lapse huvi ja hõlmab vaimset, sotsiaalset ning füüsilist keskkonda, sh loodus-, tehis- ja virtuaalset keskkonda, avalikku ruumi ning tervist, heaolu ja turvalisust.“.

Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

61) paragrahv 17 lõige 4 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi, huvisid jms;“.

62) paragrahv 17 lõige 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;“. Muudatusega rõhutatakse lapse suutlikkust oma kodu, pere ja traditsioone kirjeldada.

63) paragrahv 17 lõige 4 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid rolle ja ametid kogukonnas;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on lisatud rollid ja ametid kogukonnas, see võimaldab lastel õppida tundma konkreetseid kogukonnaga seotud rolle ja ametid.

64) paragrahv 17 lõige 4 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab nimetada eesti riiklike jt sümboleid ning rahva- ja kultuuritraditsioone;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse suutlikkust nimetada eesti riiklike sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone.

65) paragrahv 17 lõige 4 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;“. Lisatud on erinevate kultuuritraditsioonide mõistmine. Antud muudatuse põhjuseks on reaalne vajadus, kuna lasteaiarühmades on järjest enam muu kultuuritaustaga lapsi ning oluline on mõista nende traditsioone.

66) paragrahv 17 lõige 4 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „väärtustab enda ja teiste tervist ning teab, kuidas seda hoida;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on asendatud lauseosa, et laps eristab igapäevaselt tervisele kasulikku ja kahjulikku, enda ja teiste tervise väärtustamise ja hoidmisega.

67) paragrahv 17 lõige 4 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: väärtustab ja hoiab enda ning teiste keha ja tundeid, oskab ebameeldivates või ebatavalistes olukordades ennast kehtestavalt ja turvaliselt käituda;“. Muudatuse eesmärgiks on konkreetsemalt välja tuua lapse arengu eeldatav tulemus oma keha, tunnete ja turvalisusega seoses.

68) paragrahv 17 lõige 4 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse suutlikkust kirjeldada keskkonna ja inimese käitumise mõju tervisele.

69) paragrahv 17 lõige 4 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse suutlikkust selgitada hügieeni põhimõtete järgimise vajadust.

70) paragrahv 17 lõige 4 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale, käitub seda säästvalt;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on lisatud, et laps käitub keskkonda säästvalt. Muudatuse eesmärgiks on, et lisaks teadmisele keskkonda säästva käitumise mõjude kohta, oskaks laps ka vastavalt käituda.

71) paragrahv 17 lõige 4 punkt 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada erinevaid loodusnähtusi ja kodukoha loodust;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on koondatud taimed, seemed ja loomad ühtse mõiste „loodusnähtused" alla, mis võimaldab õppe- ja kasvatustegevuses loodust lähtudes laste huvidest laiemalt käsitleda.

72) paragrahv 17 lõige 4 punkt 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse suutlikkust kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi ajas.

73) paragrahv 17 lõige 4 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab selgitada, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse suutlikkust looduses eluks vajalikke tingimusi selgitada.

74) paragrahv 17 lõige 4 punkt 14 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse suutlikkust ilmastikunähtuste selgitamisel.

75) paragrahv 17 lõige 4 punkt 15 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega, teab kuidas turvaliselt käituda ja julgeb ning oskab abi kutsuda;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on muudetud sõnastust, et laps teaks võimalikke ohtusid laiemalt, kui ainult kodus, veekogul ja liikluses (kehtiv regulatsioon) ja teaks, kuidas turvaliselt käituda ning ka abi kutsuda.

76) paragrahv 17 lõige 4 punkt 16 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „teab, kuidas ohutult liikluses käituda;“. Kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooni on muudetud üldisemaks, kuna oskus ohutult liikluses liigelda on laiem kui ainult jalakäija rollis olles ja jalgrattaga lasteaia õuealal sõites.

77) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 18: „teab ja tunneb oma kodukoha eripära;“. Muudatuse eesmärgiks on, et laps teaks oma kodukoha eripära ja oskaks sellega seotud teadmisi paremini mõtestada.

78) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 19: „teab millised on hammaste hoidmise ja hooldamise põhimõtteid ja oskab hambaid pesta;“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on hammaste hoidmine ja hooldamine kajastatud paragrahvi 17 lõige 4 punktis 9, et hammaste hooldust tähtsustada, on kogu hammastega seotud temaatika eraldi punktina välja toodud.

79) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 20: „teab, et on oluline süüa tervislikult, sh mitmekesiselt;“. Muudatuse eesmärgiks on tähtsustada ja esile tuua tervisliku toitumise teema.

80) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 21: „teab, et piisav puhkamine, uni ning kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada puhkuse ja kehalise aktiivsuse olulisust lapse tervisliku eluviisi kujunemisel.

81) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 22: „teab oma kehaosade nimetusi ja mille poolest erinevad isiklikud kehaosad;“. Muudatuse eesmärgiks on konkreetselt välja tuua lapse arengu eeldatav tulemus oma keha, tunnete ja turvalisusega seoses.

82) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 23: „mõistab, et vägivald, sh kiusamine ei ole aktsepteeritud ja lubatud käitumine;“. Kiusamise ennetamine on vahetult seotud ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisnormide ja sotsiaalsete suhete kvaliteediga. Seetõttu on tähtis oluliste väärtushinnangute võimalikult varane õpetamine lastele.

83) lisatakse paragrahv 17 lõige 4 punkt 24: „oskab nimetada ja kirjeldab erinevaid infotehnoloogiat hõlmavaid objekte, oskab nimetada ja kirjeldada infotehnoloogiaga seotud võimalusi ja ohtusid, hindab kriitiliselt veebi- ja meediasisu, oskab käsitseda digivahendeid turvaliselt ja eesmärgistatult.“. Muudatuse eesmärgiks on tõsta lapse teadlikkust digimaailma võimaluste ja ohtudega seoses.

84) paragrahv 18 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu ümber valdkonna põhimõtetena.

85) paragrahv 18 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu ümber valdkonna põhimõtetena.

86) paragrahv 18 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõteteks on:“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu ümber valdkonna põhimõtetena.

87) paragrahv 18 lõike 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse kõne arengu ja suhtlemise sihipärane toetamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel ja oma tegevuse kavandamisel;“.

88) paragrahv 18 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse kõne arengu toetamine kõikides tegevustes (mängus, käelistes tegevustes, liikumis- ja muusikategevustes ning igapäevatoimingutes);“.

89) paragrahv 18 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse suunamine ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;“.

90) paragrahv 18 lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapsele kõnekeskkonna loomine, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on võimalus ja soov ise kõnelda, õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides ja tegutsedes koos teiste laste ning täiskasvanutega;“.

91) paragrahv 18 lõike 3 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sätestatud suuline eneseväljendus ilmneb nii suulises suhtluses, dialoogis kui ka jutustamisel, so monoloogis, ei ole vajadust seda eraldi punktina välja tuua.

92) lisatakse paragrahv 18 lõike 3 punkt 6: „lapse huvi toetamine ja väärtushinnangute kujundamine suulise kultuuripärandi (liisusalmide, mõistatuste, vanasõnade, kõnekäändude, näpümängude, regilaulu, muistendite, imelugude, tekkelugude jne) kogemise kaudu.“.

93) paragrahv 18 lõige 4 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada ka oma tundeid;“.

94) paragrahv 18 lõige 4 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „kasutab kõnes õigesti kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud olemasolevasse teksti, et laps kasutab kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses õigesti. Eakohase kõnearengu korral kasutab kooliminev laps õigesti kõiki eesti keele käände- ja pöördevorme. Kui vormide kasutuses esineb vigu, on tegemist kõnearengu mahajäämusega.

95) paragrahv 18 lõige 4 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „tunneb tähti, suudab veerida kokku 1–2-silbilisi sõnu ja neist koosnevaid lihtsaid lauseid;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga, on asendatud “tunneb kirjpildis ära mõned sõnad” teksitiga “ ja neid koosnevaid lihtsaid lauseid”. Muudatuse eesmärgiks on koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja põhikooli riikliku õppekava vahel sidususe loomine. Arvestades õpikute ja töövihikute keerukust põhikoolis, on lapsel kergem toime tulla, kui lihtsate lausete lugemine on jõukohane.

96) paragrahv 18 lõige 4 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kirjutada 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on jäetud tekstist välja joonistähed, et mitte rõhutada ainult teatud tähetüüpe.

97) paragrahv 19 tunnistatakse kehtetuks. Eesti keele kui teise keele põhimõtted on esitatud paragrahvis 7 “rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine” ja lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonnas “keel ja kõne”. Nii esimese kui ka teise keele oskus arenevad üldjoontes sarnaselt. Keelt omandatakse autentsest sisendkeelest ja võimalustest ise keelt kasutada. Nii esimese kui ka teise keele omandamise eesmärgiks on väljendada endale vajalikke keelefunktsioone, et olla võimeline autentsees keelekeskkonnas suhtlema. Lasteaias kasutatakse eesti keelt kui teist keelt õppides tänapäevaseid keeleõppe meetodeid (keelekümbel, lõimitud aine- ja keeleõpe, kommunikatiivne keeleõpe jm), mis võimaldavad omandada loomulikku keelt ja tagavad suhtluskeele arengu.

98) paragrahv 20 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

99) paragrahv 20 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

100) paragrahv 20 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõteteks on:“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

101) paragrahv 20 lõige 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse suunamine matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma ja digilahendusi probleemilahendusoskuse arendamisel kasutama;“

102) paragrahv 20 lõige 4 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: “oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid samaaegselt kahe tunnuse järgi;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud lapse oskus jaotada esemeid samaaegselt.

103) paragrahv 20 lõige 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga rõhutatakse lapse suutlikkust hulkade võrdlemisel ja hulgamõistete kasutamisel.

104) paragrahv 20 lõige 4 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;“.

105) paragrahv 20 lõige 4 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab liita ja lahutada kümne piires ning tunneb märke + , - , =;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga, on märgitud liitmine ja lahutamine 10 piires. Muudatuse eesmärgiks on sidustada koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava põhikooli riikliku õppekavaga.

106) paragrahv 20 lõige 4 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga jäetakse õppekavast välja termin „matemaatiline jutuke“, mis on matemaatikas ebaselge mõiste.

107) paragrahv 20 lõige 4 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab järjestada kuni kümmet eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);“.

108) paragrahv 20 lõige 4 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem- hiljem, noorem-vanem;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on esitatud ajamõisted konkreetsemalt.

109) paragrahv 20 lõige 4 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul - paremal;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on muudetud konkreetsemaks kohamõisted: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal eseme asukoha määramiseks.

110) paragrahv 20 lõige 4 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses, teab oma sünnikuud ja -päeva;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud lapse oskus aastaaegu õiges järjekorras nimetada.

111) paragrahv 20 lõige 4 punkt 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on rõhutatud lapse suutlikkust esemete pikkust mõõta.

112) paragrahv 20 lõige 4 punkt 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas neid ühikuid kasutatakse. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga rõhutatakse lapse teadmisi enamkasutatavatest raha- ning mõõtühikutest.

113) paragrahv 20 lõige 4 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „tunneb ära ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on rõhutatud kujundite tundmist.

114) lisatakse § 20 lõige 4 punkt 14: „märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua;“.

115) lisatakse § 20 lõige 4 punkt 15: „mõistab põhjus-tagajärg seoseid.“.

116) paragrahv 21 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

117) paragrahv 21 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

118) paragrahv 21 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõteteks on:“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetena.

119) paragrahv 21 lõige 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapsele võimaluste loomine saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma ideid;“.

120) paragrahv 21 lõige 3 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks.

121) paragrahv 21 lõige 3 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks.

122) paragrahv 21 lõige 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse loova eneseväljenduse, katsetamise, lahenduste leidmise, olemasolevate oskuste uutega kombineerimise toetamine;“.

123) paragrahv 21 lõige 3 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks.

124) paragrahv 21 lõige 3 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks.

125) paragrahv 21 lõige 3 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapsele võimaluste loomine materjale tunnetada ja nende omadusi tundma õppida;“.

126) lisatakse paragrahv 21 lõige 3 punkt 8: „lapsele võimaluste loomine kogeda esteetilist kunsti, visuaalset kultuuri ja kultuuripärandit.“.

127) paragrahv 21 lõige 4 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;“.

128) paragrahv 21 lõige 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „väljendab joonistades, maalides, voolides, meisterdades, leiutades ja disainides meeleolusid ja fantaasiaid;“. Kehtivat koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooni on täiendatud kunstitegevuste loeteluga ja lisatud juurde leiutades ja disainides meeleolusid ja fantaasiaid.

129) paragrahv 21 lõige 4 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „kasutab oma idee teostamiseks erinevaid materjale, vahendeid ja võtteid ohutult ning sihikäpselt;“. Kehtivat koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooni on täiendatud ja lisatud lisaks vahenditele

ka materjalide ja võtete kasutamine ning rõhutatud turvalist ja sihipärast teadlikkust kunstiideede teostamisel.

130) paragrahv 21 lõige 4 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks. Kuna antud punkti sisu kajastub juba eelnevates punktides, ei ole otsatarbekas seda eraldi lisada.

131) paragrahv 21 lõige 4 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks. Kuna antud punkti sisu kajastub juba eelnevates punktides, ei ole otsatarbekas seda eraldi lisada.

132) paragrahv 21 lõige 4 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „esitleb oma kunstitööd;“. Muudatuse eesmärgiks on lapsele eduelamuse võimaldamine, samuti oma kunstitöö esitluse oskuse omandamine.

133) paragrahv 21 lõige 4 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „kavandab ja teostab koostöös kaaslastega ühise loovtöö;“. Kuna kavandatavas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas tuuakse esile koostöö- ja meeskonnatööoskus, siis on oluline selleks võimaluste loomine.

134) paragrahv 21 lõige 4 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „vaatleb kunstiteoseid ja vestleb kogetust;“. Kehtivat koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooni on muudetud üldisemaks, et laps saaks märgata ja esile tuua tema enda jaoks olulisi kunstielamusi.

135) lisatakse paragrahv 21 lõige 4 punkt 9: „kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;“. Kuna koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on käsitletud uudsena õpi- ja kasvukeskkonda, siis on oluline laste kaasamine sellesse protsessi ja neile võimaluste loomine õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisele kaasa aidata.

136) lisatakse paragrahv 21 lõige 4 punkt 10: „omandab esmased teadmised ja oskused digitaalse foto ja video tegemisest.“. Muudatuse eesmärgiks on välja tuua konkreetsemad oskused, mida laps saab omandada digivahendeid kasutades.

137) paragrahv 22 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

138) paragrahv 22 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

139) paragrahv 22 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõtetele on:“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

140) paragrahv 22 lõige 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapsele võimaluste loomine tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga

on muudetud konkreetsemaks õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtet ja loetletud erinevad muusikategevuste võimalused.

141) paragrahv 22 lõige 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse julgustamine oma kujutlusvõime kasutamisel, oma mõtete ja tunnete muusikalisel väljendamisel ning muusikast vestlemisel;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse kogemusi ja väljendusvõimalusi ning nende mõtestamist.

142) paragrahv 22 lõige 3 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on põhimõtted kirjeldatud paragrahv 22 lõike 3 punktides 1 ja 2.

143) paragrahv 22 lõige 3 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on põhimõtted kirjeldatud paragrahv 22 lõike 3 punktides 1 ja 2.

144) paragrahv 22 lõige 3 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapsele võimaluste loomine erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika (sh pärimuslikud mängud ja laulumängud, folkloorne tants jne) kogemiseks.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on rõhutatud muusika valkonnas pärimuslikke mänge ja laulumänge, mis aitavad lisaks muusikalisele kogemusele rikastada laste sõnavara ja toetada sotsiaalseid oskusi.

145) paragrahv 22 lõige 3 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on põhimõtted kirjeldatud paragrahv 22 lõike 3 punktis 5.

146) paragrahv 22 lõige 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab mängida üksi või pilliansambelis nii õpitud seadeid kui ka omaloomingut;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse omaloomingu tähtsust.

147) paragrahv 22 lõige 4 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele kaasmänge;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on muudetud regulatsiooni sõnastus täpsemaks.

148) paragrahv 22 lõige 4 punkt 7 tunnistatakse kehtetuks. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on vastav oskus kirjeldatud paragrahv 22 lõike 4 punktis 6.

149) paragrahv 22 lõige 4 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab liikuda vastavalt muusika rütmile, meeleolule jne;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga on oluline liikumisel ka rütmist lähtumine.

150) paragrahv 22 lõige 4 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel/ improviseerimisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on muudetud oskuse sõnastus konkreetsemaks ja lisatud eneseväljenduseks vajalikud liigutused, tantsusammud, vahendid.

151) paragrahv 23 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

152) paragrahv 23 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

153) paragrahv 23 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õppe- ja kasvatusvaldkonna põhimõtetenä on:“. Kehtivas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sõnastatud valdkonna eesmärgid ja sisu on ümber sõnastatud valdkonna põhimõtetenä.

154) paragrahv 23 lõige 3 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „ lapsele võimaluste loomine aktiivseks tegutsemiseks nii üksi kui rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;“.

155) paragrahv 23 lõige 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse tegevusvõimaluste rikastamine erinevate arendavate sportlike liikumisviisidega;“.

156) paragrahv 23 lõige 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse mootorsete oskuste: tasakaalu-, liikumis- ja käsitsemisoskuste (üld- ja peenmootorikat) ning kehalise võimekuse (koordinatsiooni, tasakaalu, painduvuse, kiiruse, jõu ja vastupidavuse) toetamine erinevates tegevustes ja liikumisviisides, mis hõlmavad põhiliikumisi, liikumismänge, erinevaid spordialasid, tantsu ja rütmikat;“.

157) paragrahv 23 lõige 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengu toetamine igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude jms), liikumismängude, harjutuste, tantsu ja rütmika, erinevatele spordialadele juurde viivate harjutuste ja mängude ning peenmootorikat toetavate tegevuste kaudu;“.

158) paragrahv 23 lõige 3 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „tähelepanu pööramine lapse rühile, enesekontrollile, hügieenile ja ohutusele liikumisel.“.

159) paragrahv 23 lõige 4 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud juurde lapse suutlikkus pingutada.

160) paragrahv 23 lõige 4 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab sooritada vastupidavust, painduvust, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud lüks harjutuste sooritamistele ka tegevused.

161) paragrahv 23 lõige 4 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;“. Muudatuse eesmärk on rõhutada lapse suutlikkust tasakaalu säilitamisel.

162) paragrahv 23 lõige 4 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab sooritada harjutusi õpetaja seletuse järgi ja oskab ise harjutusi juhendada;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud harjutuste juhendamisoskus. Täienduse eesmärgiks on lapse omaalgatuse ja initsiatiivi toetamine.

163) paragrahv 23 lõige 4 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab sooritada kaaslasega rütmiliikumisi;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on tekstist eemaldatud, et laps peab sooritama rütmiliikumisi üheaegselt. Kuna üheaegne rütmiliikumise oskus seostub rütmitunnetusega, mis eelkoolieas ei ole veel kõigil lastel välja kujunenud, siis ei saa seda eeldatava tulemusena koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas sätestada.

164) paragrahv 23 lõige 4 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab liikuda vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse suutlikkust liikuda vastavalt enda tekitatud rütmile.

165) paragrahv 23 lõige 4 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (pallid, lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);“. Muudatuse eesmärgiks on rõhutada lapse suutlikkust kasutada liikumisel erinevaid vahendeid.

166) paragrahv 23 lõige 4 punkt 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on olemasolevat teksti on täiendatud liikumismängudega ja jäetud välja sulgudes olevad sportmängude näited, mida edaspidi käsitletakse koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava juhendmaterjalis.

167) paragrahv 23 lõige 4 punkt 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „oskab sooritada vaimse ja kehalise tasakaalu saavutamist toetavaid harjutusi;“. Sedalaadi harjutuste kohta tehtud uuringud näitavad häid tulemusi stressi, ärevuse, tähelepanu puudulikkuse, käitumishäirete ja sihitu mõtletegevuse vähendamisel – samuti paranenud inimsuhteid. Seega on oluline juba koolieelses eas nendele tegevustele tähelepanu pöörata.

168) paragrahv 23 lõige 4 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „teab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on teksti täiendatud lisaks spordialadele liikumisvõimaluste tundmisega. Lause teisest poolest on välja jäetud Eesti tuntumate sportlaste nimetamine.

Eelnõu **kuuendas** peatükis on sätestatud lapse arengu hindamise põhimõtted.

169) paragrahv 24 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „lapse arengu hindamine (edaspidi *hindamine*) on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja lapsevanemaga.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on lisatud ka lapse kaasamine hindamisprotsessi.

170) paragrahv 24 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka suunatud tegevustes.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on sõnastusest välja jäetud, et arengut hinnatakse ja jälgitakse kindla plaani alusel. Kuna kindla plaani mõiste ei ole väga selge, siis järgnevatel punktides on lapse arengu hindamise põhimõtted selgemalt välja toodud.

171) paragrahv 24 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid ja vahendeid (sh riiklikult välja töötatud vahendeid) kasutada lapse arengu jälgimisel ja analüüsimisel. Õpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.“. Kehtivasse koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooni on lisatud võimalus kasutada riiklikult välja töötatud vahendeid lapse arengu jälgimisel ja analüüsimisel. Riiklikult välja töötatud vahendi kasutamine on usaldusväärne ja on seotud edaspidi lapse üldoskustega ja arengu eeldatavate eeldatavate tulemustega. Riiklik hindamisvahend võimaldab õpetajal välja selgitada lapse arengu tugevused ja arendamist vajavad valdkonnad, et selle alusel paremini iga lapse individuaalset arengut koostöös lapsevanemaga toetada.

172) paragrahv 24 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Õpetaja koostab kirjaliku kokkuvõtte lapse arengust vähemalt kord aastas ja viib lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestlust, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga on juurde lisatud täiendus, et õpetaja koostab lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte.

173) lisatakse paragrahv 24 lõige 8: „Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Koolivalmiduskaardi eesmärk on toetada lapse sujuvat üleminekut ühelt haridustasemelt teisele. Koolivalmiduskaardis analüüsivad õpetajad lapse koolivalmidust (tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi), andes soovitusi edaspidiseks kooli õpetajatele ja vanematele. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.“. Võrreldes kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava regulatsiooniga ei ole lapse koolivalmiduse toetamine ja hindamine riiklikus õppekavas olnud varem sätestatud. Kuna koolivalmiduse hindamine on üks osa lapse arengu hindamisest, siis on see lisatud lapse arengu hindamise peatüki alla.

Eelnõu **seitsmendas** peatükis on sätestatud määruse rakendamine.

174) paragrahv 25 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Lasteasutuse õppekavad viiakse käesoleva määrusega vastavusse 1. märtsiks 2021. a.“. Koolieelsetele lasteasutustele jäetakse piisav rakendusaaeg lasteasutuste õppekavade vastavusse viimiseks muudetud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muudatustega.

175) paragrahv 27 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Määrus jõustub 1. septembril 2020. a.“.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri eelnõus käsitletavat.

V Eelnõu mõju

Järgmistes alapunktides on käsitletud mõjusid, mis kaasnevad eelnõu peamiste muudatustega

Muudatus 1: riikliku õppekava sõnastuste muutmine

Mõju on lasteasutusele seoses lasteasutuse õppekava vormistamisega. Ei kaasne olulist mõju, muudatused ei ole sisulised, vaid seotud terminoloogia, sõnastuse jms muutmisega.

Muudatus 2: lapsest lähtumise põhimõtete lisamine

Õppekava üldosasse on lisatud lapsest lähtuvad põhimõtted – lapse omaalgatuse, iseseisvuse, huvi, koosõppimise jms toetamine. Mõju lasteasutusele – pedagoogilise dokumenteerimise põhimõtete rakendamine ja vormistamine lasteasutuse õppekavas.

Mõju riigiasutustele - juhendmaterjali koostamine, kus lapsest lähtuvad põhimõtted on lahti kirjutatud, lisatud näited ja soovitusel. Vajalik on täienduskoolituste korraldamine lasteaiaõpetajatele ja juhtidele.

Mõju lastele – suureneb laste õpimotivatsioon.

Ebasoovitavate mõjude risk: Kõigile lasteaiaõpetajatele ja juhtidele ei pruugi üheselt arusaadavad olla lapsest lähtuvate põhimõtete ja pedagoogilise dokumenteerimise sisu. Riski maandamiseks on vajalik vastavate täienduskoolituste läbiviimine ja juhendmaterjalide koostamine, kus koos näidete ja soovitustega, kus on lapsest lähtuvad põhimõtted lahti kirjutatud.

Muudatus 3: alushariduse alusväärtuste ning õpi- ja kasvukeskkonna lisamine

Ligi 80% lasteaedadest on liitunud programmiga „Kiusamisest vaba lasteaed“, mis on võimaldanud õpetajatel ja juhtidel läbida vastavad koolitused. Mõju lasteasutusele on seoses lasteasutuse õppekava vormistamisega. Alusväärtuste tutvustamiseks on vajalikud viia läbi teabepäevad lasteaiaõpetajatele ja juhtidele.

Õpi- ja kasvukeskkonna põhimõtete tutvustamiseks on vajalikud koolitused lasteaiaameeskondadele ja juhtidele.

Mõju kohalikele omavalitsusüksustele – digivahendite soetamine ja riikliku toe võimaldamine selleks.

Ebasoovitatavate mõjude risk: õpi- ja kasvukeskkona kujundamise põhimõtteid arvestades tuleb leida selleks ressursse. Kohalike omavalitsusüksuste võimalused on erinevad ja erinevatel omavalitsustel võib muudatuste rakendamiseks kuluda erinev aeg. Riski maandamiseks vajalik võimaldada riiklik tugi kohalikele omavalitsusüksustele.

Muudatus 4: 6-7 aastase lapse eeldatavate üldoskuste ja lapse arengu eeldatavate tulemuste täpsustamine

Muudatuste eesmärgiks on koolieelse lasteasutuse ja põhikooli riiklike õppekavade vahel suurema sidususe loomine.

Mõju lasteasutusele on seoses lasteasutuse õppekava vormistamisega.

Mõju kohalikele omavalitsusüksustele ja riigile – juhendamaterjali koostamine, kus lapse üldoskused ja lapse arengu eeldatavad tulemused on lahti kirjutatud koos näidete ja soovitustega. Vajalik on nii lasteaiaõpetajate kui juhtide täienduskoolituste korraldamine ja selleks ressursside kavandamine.

Mõju lastele – lapse arengu eeldatavate tulemuste taset on osaliselt tõstetud, et lastel oleks lihtsam koolikeskkonas toime tulla. Enamus lapsi on praktikas antud oskused tegelikult juba omandanud, seega ei ole antud muudatus suure mõjuga.

Ebasoovitatavate mõjude risk: Osad lapsed ei pruugi eeldatavaid tulemusi täita. Vajalik nende laste arengu toetamine ja selleks sobivate tööviiside rakendamine. Osad lasteaiaõpetajad ja juhid ei pruugi nõustuda taseme tõstmisega. Riski maandamiseks on vajalikud koolitused ja juhendamaterjali koostamine, kus on eeldatavad tulemused vanuseti lahti kirjutatud.

Muudatus 5: valdkonna *eesti keel kui teine keel* lisamine *keele ja kõne* alla

Vajalik täienduskoolituse võimaldamine lasteaiaõpetajatele ja juhtidele – eesti keele õppe toetamiseks. Mõju kohalikele omavalitsusüksustele ja riigile – fookus eestikeelsete õpetajate värbamisele ja koolitamisele ja ressursside kavandamine koolitusteks.

Ebasoovitatavate mõjude risk: Kõikides piirkondades ei pruugi lasteaiaid leida vajalikul hulgal eestikeelseid õpetajaid ning osa olemasolevatest õpetajatest ei pruugi läbida vajalikku keeletesti. Riski maandamiseks on vajalik korraldada koolitusi õpetajatele ja juhtidele.

Muudatus 6: digipedagoogika ja -vahendite rakendamine

Õppekavaarenduses on selgesõnaline plaan integreerida digioskuste arendamine õppe- ja kasvatustegevusse, sh selle kaudu kujundada laste arusaama tehnoloogiast meie ümber ning arendada loovust läbi inseneeriavaldkonna tegevuste. Uuringud on tõendanud, et varane kokkupuude IKTga on olulise mõjuga laste huvile ja lapsevanemate hoiakutele lapse toetamisel edaspidi IKT valdkonnas edasi õppimiseks ning tegutsemiseks. Viimane on Eesti majanduse kestliku arengu kontekstis äärmiselt oluline.

Lasteaiaõpetajate digioskusi on aktiivselt arendatud läbi erinevate tegevuste – HITSA täienduskoolitused, Innove toetusmeetmed, OECD uuringu läbiviimise ettevalmistus (uuring hõlmas tahvelarvuti kasutamist lapse arengu hindamisel) jne.

Mõju lapsele – toetab koostööoskust, loovust, probleemide lahendamisoskust, õpimotivatsiooni. Lapsevanematele on vajalik teavitustöö korraldamine lasteasutuses. Õppeaasta alguses tutvustatakse lapsevanematele antud põhimõtteid ja muudatusi ning selgitatakse nende vajalikkust, seda nii hoolekogu kui lapsevanemate koosolekute kaudu. Vajadusel korraldatakse lastevanematele koolitused (sh meediakasvatuse teemal).

Lasteaiaõpetajatele ja juhtidele on vajalik täienduskoolitus (sh meediakasvatuse teemal).

Kohalikele omavalitsusüksustel ja riigil on vajalik leida ressursid digivahendite soetamiseks ja täienduskoolituste korraldamiseks.

Ebasoovitavate mõjude risk: Osade lasteaiaõpetajate ja juhtide digipädevused ei pruugi olla tasemel, et rakendada digipedagoogikat ja kasutada eesmärgipäraselt IKT vahendeid õppeprotsessi mitmekesistamiseks. Kuna paljud lapsed kasutavad IKT vahendeid ka kodus, siis tuleb ekraani ees oldud aega jälgida ja tagada digiturvalisuse põhimõtetest lähtumine. Riskide maandamiseks vajalikud koolitused nii õpetajatele, juhtidele kui ka lapsevanematele. Lasteaias on oluline meediakasvatuse rakendamine, et tõsta laste teadlikkust infotehnoloogiaga seotud ohtudest. Samuti võib probleemiks kujuneda vastavate vahendite kättesaadavus, kuna piirkonniti on lasteaedade võimalused väga erinevad. Selle vältimiseks vajalik riiklik tugi projektide vms näol.

Muudatus 7: lapse arengu sh koolivalmiduse toetamine

Mõju riigile - ressursside leidmine vastava vahendi välja töötamiseks ja tahvelarvutite soetamiseks (igas lasteasutuses vähemalt 2 tahvelarvutit). Vajalik lasteaiaõpetajate ja -juhtide koolitus.

Mõju lasteasutusele – ühtne süsteem võimaldab senisest efektiivsemalt lapse arengut jälgida ning hinnata ja õppe- ja kasvatustegevust lähtudes lapse individuaalsusest diferentseerida.

Ebasoovitavate mõjude risk: Osade lasteaiaõpetajate ja juhtide digipädevused ei pruugi olla piisavad, et laste arengut jälgida ja hinnata. Samuti võib olla takistuseks ebapiisav tahvelarvutite arv, et hindamist sujuvalt läbi viia. Riskide maandamiseks vajalikud vastavad koolitused ja riiklik tugi digiseadmete soetamisel.

VI Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Ülevaade alushariduse rahastamisest

Valdkond	Riigieelarveline toetus KOVile 2020-2021 mln €	
	2020	2021
Õpetajate täienduskoolitus õppekava rakendamiseks	0,4	0,4

Eestikeelne õpetaja igas rühmas (eestikeelse õpetaja palk, koolitus ja õppevahendid)	1,3	1,3
--	-----	-----

VII Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2020. a.

Lasteasutuse õppekavad viiakse käesoleva määrusega vastavusse 1. märtsiks 2021. a.

VIII Eelnõu kooskõlastamine

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muutmise eelnõu kooskõlastamine liigub samas tempos alushariduse seaduse eelnõu kooskõlastamisega.

Esitamine HTMi juhtkonnale – september 2019.

Kooskõlastusring partneritega – oktoober 2019.

Esitamine Vabariigi Valitsusele – jaanuar 2020.